

СТАНОВИЩЕ

за научната продукция на гл. ас. д. ист. н. Мартин Асенов Гюзелев,
участник в конкурс за академичната длъжност „Доцент” в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „Стара история (вкл. и Праистория), обявен от Университет „Проф. д-р Асен Златаров”-Бургас в ДВ, бр. 45/17.06.2022 г., изготвено от проф. д.ист.н. Диана Атанасова Радойнова, вътрешен член на състава на Научно жури, назначено със Заповед №РД-245/15.09. 2022 г. на Ректора на Университет „Проф. д-р Асен Златаров”-Бургас

I. Данни за конкурса: Гл. ас. д. ист. н. Мартин Асенов Гюзелев е единствен кандидат в обявения конкурс. Конкурсната процедура е надлежно спазена и съответства на ЗРАСРБ и на Правилника за приложението му в Университет „Проф. д-р Асен Златаров”-Бургас.

Компетенциите, придобитите научни степени и академични длъжности на кандидатът д. ист. н. Мартин Асенов Гюзелев са адекватни на изискванията, заложи в съответната нормативна уредба за заемане на академичната длъжност. Представената научна продукция, с която той се включва в конкурса, съответства по своите качествени и количествени измерения на заложените в нормативната уредба стандарти.

II. Данни за кандидата: Единственият участник в конкурса, д. ист. н. Мартин Гюзелев, има сериозна професионална и научна биография. Целият му трудов път е свързан с археологията, РИМ-Бургас и с академичните структури на Университета, в който работи понастоящем и който е обявил конкурса за заемане на академичната длъжност. В периода 1993-1998 г. той следва и завършва специалност „Археология” в Софийски университет „Св. Климент Охридски”. През 2004 г. защитава дисертация на тема „Селищна система по Западнопонтийското крайбрежие през I в. пр. Хр.: земите между нос Емине и Босфора“ за присъждане на научната и образователна степен „доктор”. През 2015 г. защитава успешно докторска дисертация на тема „Дионисий Бизантийски и неговият Анаплус на Боспора като извор за историята и

културата на Югоизточна Европа” за придобиване на научната степен „доктор на историческите науки”. Работил е години наред като археолог в РИМ-Бургас, а от 2017 г. заема длъжността „гл. асистент” в Катедра „История и Философия” във Факултета по обществени науки на Университет „Проф. д-р Асен Златаров”-Бургас.

Кандидатът има впечатляващи лингвистични компетенции по два западноевропейски и по два класически езика, а също и по старобългарски език, което очевидно му дава предимства при ползването на чуждоезична научна литература, при участие в задгранични проекти и специализации, както и в специфичните разчитания на археологически находки и старинни надписи и карти.

В Университет „Проф. д-р Асен Златаров”- Бургас преподава дисциплините: „Стара история”, „Тракология”, „Археология” и „Увод в историческото познание”.

III. Описание на научните трудове на д. ист. н. Мартин Гюзелев. Още с подготвянето на докторската си дисертация на тема „Селищна система по Западнопонттийското крайбрежие през I в. пр. Хр.: земите между нос Емине и Босфора” Мартин Гюзелев заявява интереса си към един определен терен: Западночерноморското крайбрежие, към неговата история и култура, ексципирани със средствата на теренното археологическо изследване.

Научните текстове, с които д. ист. н. Мартин Гюзелев участва в конкурса на академичната длъжност „Доцент” са следните:

1. Монографии.

A/ Хабилитационен труд.

Хабилитационният труд на д. ист. н. Мартин Гюзелев е разположен в полето на неговите традиционни научни интереси. Под заглавие „Каменните котви с три отвора от Българското Черноморие”, Бургас, 2022, ISBN 978-619-7559-284, представлява един дълго акумулиран и съществен принос към изследването на морската култура на българския бряг. В монографията са представени изчерпателно писмените свидетелства за съществуването на фокусните артефакти още от древността до късното средновековие, направен е историографски преглед на писанията за морското корабоплаване в Средиземноморско-Понтийския регион, както и палеографски преглед на този

тип котви, на каталожен принцип са представени всички налични до настоящия момент каменни котви с три отвора и за пръв път е направено картографиране на местонаходищата им, интерпретирани са функциите и символиката им в традиционната морска култура на литоралните общности по западното Черноморие.

Б/Публикувана монография на базата на защитен дисертационен труд за придобиване на научно-образователната степен „доктор“ под заглавие „The West Pontic Coast between Emine Cape and Byzantion during the First Millenium BC”, Burgas, 2008. ISBN 978-954-90393-7-5. Трудът е публикуван на английски език и представлява обновена и допълнена версия на докторската дисертация на кандидата „Селищна система по Западнопонтитското крайбрежие през I хилядолетие пр.Хр.: земите между нос Емине и Босфора“. В него са отразени резултатите от проучванията на селищната, пристанищната и пътната система на Западнопонтитското крайбрежие. Включен е достъпния емпиричен материал, наличен в интервала между защитата на дисертацията и обнародването. Допълнен е илюстративният и картографски материал, включени са и някои нови заглавия на публикации по темата.

2. Статии: Кандидатът се представя за участие в конкурса с 28 броя научни статии, публикувани в ред регионални, национални и международни научни сборници и списания на български и английски език. Условно кратките научни текстове на кандидата могат да бъдат разграничени в няколко групи, според своята тематика:

А/ Социално-икономически, политически и религиозни рефлексии на корабоплаването през Проливите и по специално през Боспорския (Босфорския) проток през Античността. Към тази група могат да бъдат отнесени статиите „Crossing the Strait: A View to the Bosphorian Seafarers' Pantheon in Antiquity”, „Сведенията на малката гръцка географска традиция за Черно море и неговите брегове: Периплус на Псевдо Скилас” (2016), „The Bosphorus Strait and Byzantion: Changes after Conversion of Thrace into a Roman Province” (2017), „Сведенията на малката гръцка географска традиция за Черно море и неговите брегове: Периегезата на Псевдоскимнос” (2017) , „Salmydes(s)os – A place, a stretch of coast, a river, a town: Problems of the historiography (7th century BC – 12th century AD) (2017), „Navigating in the Hellespont/Dardanelles and the Bosphorus

during Antiquity: Some Remarks about the Difficulties (2020), „Englyphic Amphora Stamps from Barbarian Contexts in the Western Black Sea Coast and the Hinterland of Southern Thrace” и др. В този цикъл от научни текстове авторът разпростира своето изследване в темпоралните рамки от предисторическите времена до края на Античността. Като доказателствен материал са използвани археологически находки, анали на автори от античността, дори и митологични реминисценции. Разгледани са особеностите на западнопонтийския морски трафик, стратегическата геополитическа роля на проливите, опитите на различни институции и владетели да ги контролират.

Б/ Втората група статии представя изследователския принос на автора към проучванията на територията на Аполония Понтийска и някои конкретни археологически топоси на тази територия. Към тази група принадлежат статиите „Спасително археологическо проучване на обект ”Извънградска селищна структура от територията на Аполония Понтика в м. Света Марина, Община Созопол, Област Бургас” (2011), едноименна статия, представяща продължението на разкопките от 2012г., „Стопански комплекси в местностите Месарите и Света Марина”, „Between crisis and conflicts: The territory of Apolonia Pontica in Late Classical and Early Hellenistic periods” (2017).

Повечето от тези научни статии са фокусирани върху резултатите и интерпретацията на археологически обекти в полисната територия на Аполония в рамките на международната програма ANR “Pont Euxin”, под ръководството на д-р Александър Баралис и доц. д-р Кръстина Панайотова.

В/ Третата група статии от научната продукция на Мартин Гюзелев представляват анализи на различни аспекти на проблема с плавателността на Мандренското езеро в миналото.

Те са в съавторство с Константин Господинов. В статиите „Било ли е Мандренското езеро плавателно за морски кораби?” (2015) и „Имал ли е римският Деултум пристанище за морски кораби в Мандренското езеро?”(2017) чрез ретроспективен анализ на комплексните данни от лични наблюдения, отчитане на геолого-геоморфологически промени, вследствие на евстатичните колебания на морето, на антропогенни намеси, изследване на писмени документи и карти, а също и средновековни и антични свидетелства, се

аргументира идеята, че Мандренското езеро не е било достъпно за морски операции на тежкотоварни кораби.

Г/ Статии, посветени на отделни други научни проблеми.

Такива са статиите „Проучвания на Голямото кале при с. Младежко, Община Малко Търново” (2018), „Археологическо наблюдение на удълбочителните дейности в акваторията на пристанищен терминал „Несебър-юг” (2018), „Coins of Thracian Rulers (4th c. BC–1st c. AD) from the Numismatic Collection of the Archaeological Museum of Burgas” и др. Те отразяват отделни проучвания на археологически обекти и находки от различни епохи в региона на Бургас, Малко Търново, Обзор, Несебър по суша и акватория. Някои от текстовете от тази група са принос към интерактивния проект *Corpus Nummorum Thracorum* и представят монетите на тракийските владетели, които се намират във фонда на Бургаския музей (като част от монетите се публикуват и интерпретират за първи път).

Цялата научна продукция, с която д. ист. н. Мартин Гюзелев встъпва в конкурса за придобиване на академичната длъжност „доцент” има приносни и иновативни качества. Дебело искам да подчертая, че успешното придобиване от Мартин Гюзелев на научната степен „доктор на историческите науки” – постижение, което понякога убягва на заемащи академичните длъжности „доцент” и „професор”, е едно от най-убедителните доказателства за високото качество на неговата научна дейност.

IV. Други научни реализации на д. ист. н. Мартин Гюзелев.

1. Цитирания и позовавания. Мартин Гюзелев е посочил при кандидатстването си за академичната длъжност „доцент” 16 броя цитирания на негови научни трудове. Сред тях 6 са позовавания от чуждестранни учени, което безспорно доказва стойността на неговата научна продукция.

2. Участие в научни проекти. Кандидатът има общо 4 участия в научно-изследователски проекти. Участник е в един международен и три национални научни проекта, като е заместник ръководител на Международния проект „Понт Еуксин”.

В никакъв случай не бива да остане неотбелязана и неговата изключително активна и постоянна научно-изследователска дейност чрез участието му в археологически разкопки по суша и акватория. През годините той е регистрирал 20 участия в археологически проучвания в регионите на Бургас, Созопол, Несебър, Малко Търново, Хасково, Силистра, Ямбол и др.

Като достойнство на кандидата трябва да бъдат отбелязани и научните му специализации в Центъра за изследване на историята на Средиземноморието и човека в Екс-ан-Прованс, Франция и в Американската школа за класически изследвания в Атина, Гърция.

3. Научно менторство на студенти. До настоящия момент Мартин Гюзелев е бил научен ръководител на един успешно защитил дипломант в университета, в който работи, а също и научен консултант на осем студента, участници в кръжочна дейност.

V. Заключение и препоръки. Обглеждането на научната биография, научната продукция и другите научни реализации на д. ист. н. Мартин Гюзелев дава основание за положителна оценка на неговата цялостна научно-изследователска и научно-публикационна дейност, както и на научно-консултантската му работа със студенти. Този факт, както и увереността в стриктното спазване на конкурсната процедура съобразно регулиращата нормативна уредба, ми дават основание да изразя становище: на д. ист. н. Мартин Асенов Гюзелев да бъде присъдена академичната длъжност „Доцент“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „Стара история (вкл. и Праистория). Убедено препоръчвам и на останалите колеги, включени във високоуважаемото Научно жури на конкурса да дадат своя положителен вот за присъждането на академичната длъжност „доцент“ на гл.ас. д. ист.н. Мартин Гюзелев.

17. 10. 2022 г.

Проф. д.и.н. Диана Радойнова